

Gruvdrift och varphögar

Söndag 26 april hade Naturskyddsföreningen i Kristinehamn en mycket intressant utflykt till Hornkullens silvergruvor i Nykroppa. Snart färdiga bergsingenjören Tobias Wiberg Steen var vår duktiga ciceron. Vid inledningen berättade Tobias om ett av Sveriges miljömål, *Giftfri miljö*, där ingår ett delmål som innebär att *"förorenade områden är åtgärdade i sådan omfattning att de inte innebär något hot mot människors hälsa och miljö"*.

En omfattande inventering av förorenade områden har genomförts av respektive länsstyrelse. Naturvårdsverket samordnar arbetet med att inventera och åtgärda förorenade platser. Föroreningar kan komma från kemisk industri, träimpregnering, massa- och pappersindustri, varv, glasbruk, kemtvättar och *gruvhantering*. Föroreningarna är ett hot mot miljö och hälsa. De kan vara ett hot mot dricksvattnet. I vissa områden kan det vara farligt att odla eller äta bär, svamp och växter. Förorenade sjöar kan vara döda och artfattiga. Värmland har ca 3500 identifierade förorenade områden och 1000 är inventerade och riskbedömda. Hornkullen tillhör den högsta riskklassen på grund av bly och kopparutsläpp till naturen och är därför ett av de områden som ska åtgärdas senast 2050.

Gruvorna vid Hornkullen är idag kulturminnes skyddade och är en av de bäst bevarade äldre gruvorna i länet.

- Malm började brytas under 1570 på begäran av Hertig Karl, ca 500 kg silver togs ut fram till 1588.
- Sporadisk brytning förekom under drottning Kristinas tid.
- Brytningen återupptogs sedan åren 1666 till 1727.
- Gruvorna inmutades av Hornkullens Silver Werk 1846, som fram till 1860 bröt 13.1 ton silver.
- Prospektering förekom under 1980 -talet efter guld och silver.
- Gruvområdet består av 17 gruvhål där man ur alla utvann silver.

Under rundvandringen på gruvområdet visade Tobias på konstigt växta tallar och extremt högt blåbärsris som visar att naturen är förorenad av metaller som läcker ut från varphögarna. Kaffepaus intogs i en solig varphögsgrop, där vi i lä för kylig nordvind, samtalade om gruvindustrins hårda tillvaro förr och den moderna högteknologiska produktionen i dag. Sedan provade vi på att knacka fram mineral ur de gamla varphögarna och Tobias såg genast om det var blyglans (silvermalm), kopparkis (kopparmalm) eller vad helst vi visade upp.

Hornkullens Silvergruva är ett mycket intressant utflyktsmål. Under sommaren är gruvområdet öppet för besökare med guidning och servering.

Christina Brunsell